

Nedeljsko delo: duh je ušel iz steklenice

Novela zakona o trgovini Ureditve je treba spremeniti,

se strinjajo vsi deležniki, težje vprašanje pa je, na čigav račun

LJUBLJANA – Zgodovina se ponavlja: spet je vajeti prevzela politika, razprava o nedeljskem delu v trgovini se od stroke seli v osrčje politike. Poslancu Andreju Čušu še ni uspelo kolegiov prepričati o svojem predlogu ureditve obratovalnega časa, pridobil pa jih je za splošno parlamentarno razpravo o zakonu o trgovini.

BOŽENA KRŽNIK, F. M.

Med zaposlenimi v trgovini že dolgo vre. Generalni sekretar **Sindikata** delavcev trgovine Slovenije Ladi Rožič pravi, da jim je letos poleti prekipelo. Matere z otroki niso mogle več koristiti letnega dopusta, ker je bilo delavcev premalo. »Med gospodarsko krizo je tudi trgovina krčila zaposlenost, širila pa prodajne površine in daljšala obratovalni čas. Smo na točki, ko ljudje preprosto ne zmorejo več. **Sindikatu** je zato sprožil razpravo o omejevanju nedeljskega dela s trgovinsko zbornico. Politiki namreč ne verjamemo več, osel gre samo enkrat na led!« je odločen Rožič.

Sestali so se z vsemi večjimi trgovci. »Strinjali so se, da naj bodo trgovine v nedeljo zaprte, vendar naj to izvede **sindikatu**. **Sindikatu** tega pač ne more, pogaja se lahko le o kolektivni pogodbi. Obratovalni čas trgovine in z njim neločljivo povezani delovni čas sta zahtevno vprašanje. Pripravili smo svoje predloge in se o njih začeli pogajati z zbornico, medtem se je pojavila Čuševa novela.« **Sindikatu** ji formalno ne nasprotuje. Rožič pa pravi: »Bojim se, da iz tega ne bo nič. Ko politika začne prepovedovati in ko začne v parlament deževati amandmaji, česar smo vajeni, nastane zakonsko skrupalo.«

Za pošteno plačilo

V nasprotju s Čuševim predlogom sindikalni ne predvidevajo prohibitivnih ukrepov, ampak motivirajo zaposlene in podjetja odvrtačajo od nedeljskega dela. Prepovedali bi delo na vse praznike, nedeljsko delo pa naj bi omejili tako, da bi posameznik smel delati le deset nedelj v letu. Nedeljsko delo pa bi bilo treba pošteno plačati. Predlagajo nominalni znesek

sto evrov za delovno nedeljo. Tako bi si zaposleni, ki sme delati največ dve nedelji na mesec, lahko zvišal plačo za 200 evrov. Prostovoljno.

Zdaj dobi prodajalec 3,5 evra bruto na uro, 609 evrov (442 evrov neto) na mesec. Skupaj z dodatki se bliža minimalni plači. Če je ne doseže, mu mora delodajalec razliko doplačati. Ker nedeljsko in praznično delo nista všteta v minimalno plačo, se mesečni znesek nekoliko poveča in statistično popravi sliko števila ljudi, ki prejemajo minimalno plačo. Težavi, na kateri opozarja **sindikatu**, so številne kršitve omejitve dela posameznega delavca na 26 nedelj na leto in neenakomerna razporeditev delovnega časa. Nakopičene presežke ur bi morali v letu dni porabiti. Ker ni dovolj delavcev, jih podjetja izplačujejo kot nadure. Te so malo plačane, enako kot študentsko delo. Pomisleka, da bi zaprtje trgovin ob nedeljah in posledično manjša prodaja vplivala na znižanje plač, v **sindikatu** nimajo. Povpraševanje po prodajalcih namreč silovito presega ponudbo, »dolgoročno pa ne bodo mogli ljudi za delo v skladišču voziti iz Bosne, Romunije ali celo Afrike«. To pomeni, da bodo morali trgovci domačo delavno silo bolje plačati.

Počivalšek: Predlog bo treba popraviti

Pomanjkanje 8000 prodajalcev, njihove borne plače, odpor do dela v trgovini, milijardni dobiček na ravni dejavnosti – vse to so bili argumenti, ki jih je včeraj na Ptuj predstavil pobudnik parlamentarne razprave o trgovini Andrej Čuš. Poudaril je, da je večina strank njegov predlog tudi že obravnavala na strankarskih sestankih, le SDS zanj ni pokazala zanimanja. Kljub temu meni, da bo novela že na novembrski seji DZ dobila dovolj podpore za nadaljevanje do sprejetja na decembrski ali januarski seji.

Novelo zakona o trgovini, ki bi spremenila obratovalni čas, so pred Čušem načrtovali že na ministrstvu za gospodarstvo. Njegov predlog zdaj podrobno proučujejo (s stališča poslovnega okolja, varstva potrošnikov, svobodne gospodarske pobude, varstva konkurence, potreb posebnih lokacij – na primer turističnih ...). Menijo, da

bi ga bilo treba v parlamentarnem postopku delno spremeniti in popraviti. Najočitnejša je neskladnost z ustavo, »in sicer v delu, kjer so v predlogu določene površine prodajaln, ki bi bile izjeme. Glede na sodbo ustavnega sodišča iz leta 2005 je to protiustavno, saj je kvadratura določena brez analize«. Pomisleke imajo tudi o širokem naboru naštetih izjem, kar izniči osnovni cilj zakona.

Trgovski ceh Čuševega predloga ne podpira, pripravljeni pa so se pogovarjati o spremembah obratovalnega časa. Skupnega stališča še niso pripravili. Boštjan Jager iz trgovine Jager pravi: »Prav bi bilo, da bi bile trgovine ob nedeljah zaprte, zato podpiramo tovrstno spremembo zakonodaje, saj menimo, da je prav, da se zaposleni lahko spočijejo in po želji aktivno preživljajo svoj prosti čas. Naloga zakonodajalca je, da ob spremembi zakonodaje poskrbi, da bo le ta pravična za vse deležnike na trgu in realna, glede na dejstvo, da smo turistično zanimiva dežela z močnim pretokom turistov.«

Nedotakljivi prazniki, tudi za Mercator

Napoved Mercatorja, da bo na velike praznike – to je 1. novembra, 25. decembra in 1. januarja – zaprl vse svoje trgovine v Sloveniji, je zgolj naključno sovpadla z vložitvijo predloga novele zakona o trgovini. V Mercatorju so se o omejevanju prazničnega obratovanja dogovorili s socialnimi partnerji že pred tem, objavijo pa so hoteli približati navedenim datumom.

Takrat bodo zaprte vse Mercatorjeve trgovine, njihovi nakupovalni centri in tudi vse dežurne trgovine. Spletna prodaja z dostavo na dom, ki jo kot edini trgovec z izdelki za vsakdanjo rabo ponuja Mercator, ostaja opcija tudi na praznične dni. Konkurenca je do novice ravnodušna, saj so vsi vprašani trgovci – največja podjetja v živilski panogi, diskontarji, tehnični in tekstilni trgovci – tako poslovali že do zdaj. Iz odgovorov Spara, Tuša, Lidla, Hoferja, Eurospina, Jagra, Bauhauusa, Merkurja je razvidno, da so tam dela prosti dnevi večji prazniki, na primer 1. januar, velikonočna nedelja, 1. maj, 1. november, 25. december, ponekod tudi 25. junij. Na peteri-

co velikih praznikov so zaprti tudi vsi nakupovalni centri Qlandie in Supernove. Za vse druge praznične dni velja skrajšani, nedeljski delovni čas. In tako bo, kot kaže, še naprej, »ne glede na izpad dohodka«.

STRAN 5

Nedeljski in praznični obratovalni čas trgovin

PRI SOSEDIH

 Avstrija: zaprto, razen na turističnih območjih

 Italija: neomejeno

 Hrvaška: neomejeno, trgovine so zaprte za božič, novo leto in na velikonočno nedeljo

 Madžarska: neomejeno (od aprila lani)

NEOMEJENO ODPRTE TRGOVINE

 Bolgarija

 Romunija

 Estonija

 Slovaška

 Finska

 Švedska

 Latvija

 Turčija

 Litva

 Škotska

 Portugalska

81.660 ljudi

so leta 2016 zaposlovale trgovske družbe

51.391

je bilo prodajalcev

609 evrov

je bruto plača prodajalca

3,5 evra bruto

je urna postavka prodajalca

14 evrov neto

(približno) dobi po oceni **sindikata** prodajalec za delovno nedeljo

1,375 milijona nadur

je lani izplačalo 39 trgovskih podjetij zaradi pomanjkanja delavcev

60 % delavcev

v trgovini je starih od 35 do 54 let

70 %

jih ima srednješolsko izobrazbo

DRUGE EVROPSKE DRŽAVE

so obratovalni čas regulirale tako, da so bolj ali manj podrobno določile izjeme od splošnega pravila, po katerem so trgovine ob nedeljah zaprte, ureditve pa so bolj ali manj restriktivne.

→ Med merili za izjeme najdemo turistične kraje, bencinske servise, okolico bolnic, zdravilišč, avtobusnih in železniških postaj, pogosto so izvzete trgovine do določene površine (meja je med 100 in 300 kvadratnimi metri), v katerih delajo lastnik ali družinski člani.

→ Zakonodaja ponekod določa tudi, na katere praznike morajo biti trgovine zaprte in tudi maksimalni obratovalni čas na dneve pred velikimi prazniki.

DELO Vir: Eurocommerce, TZS

